

Vraag & Antwoord

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

1. Wie vallen er onder de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling die in 2013 van kracht ging?

De meldcode geldt voor beroepskrachten uit de volgende sectoren:

- Gezondheidszorg: denk aan artsen, verpleegkundigen, verloskundigen, tandartsen, fysiotherapeuten, kraamzorg en professionals uit de geestelijke gezondheidszorg
- Onderwijs: denk aan onderwijzend personeel en leerplichtambtenaren
- Kinderopvang: denk aan kinderopvangleidsters en gastouders
- Maatschappelijke ondersteuning/sociaal werk: denk aan algemeen sociaal/maatschappelijk werkers, (thuis) zorgmedewerkers, welzijnswerkers en MEE consulenten
- Jeugdhulp: denk aan medewerkers van gecertificeerde instellingen, jeugdhulpaanbieders en wijkteams.
- Justitie: denk aan reclasseringswerkers en medewerkers van gevangenis

2. Wat gaat er veranderen in de meldcode per 1 januari 2019?

In de huidige meldcode uit 2013 staan vijf stappen die een beroepskracht doorloopt als hij of zij huiselijk geweld of kindermishandeling vermoedt. Deze stappen blijven ook na 1 januari 2019 gelijk, met uitzondering van stap 4 en 5.

In stap 4 en 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode. In dit afwegingskader staan vijf vragen die de beroepskracht helpen bij het bepalen of een melding bij Veilig Thuis wel of niet noodzakelijk is. Dit is in ieder geval noodzakelijk als er vermoedens zijn van acuut of structureel huiselijk geweld of kindermishandeling.

3. Waarom wordt de meldcode aangepast?

Het doel van de aanpassing van de meldcode is om te zorgen dat slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling zo snel en duurzaam mogelijk in veiligheid komen, door Veilig Thuis op tijd op de hoogte te brengen van de situatie.

Aan de hand van de meldcode melden beroepskrachten vermoedens van ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis waardoor onveilige situaties eerder in beeld komen, informatie uit verschillende meldingen kan worden gecombineerd, er gezamenlijk kan worden gekeken naar het

inzetten van effectieve hulp en situaties beter kunnen worden gevolgd over een langere termijn. Afwegingskaders helpen de beroepskracht door ze houvast te geven bij de afweging of de problematiek zodanig ernstig is dat het doen van een melding als een professionele norm wordt beschouwd/noodzakelijk is. Na het doorlopen van de meldcode mag melden echter altijd, ook als blijkt dat het in dat geval geen professionele norm is om te melden.

4. Hoe ziet het proces tot 1 januari 2019 (ingaan wijziging meldcode) eruit?

De beroepsgroepen die vallen onder de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling hebben zich verenigd in zeven clusters en zijn bezig met het opstellen van afwegingskaders in de meldcode van hun eigen beroepsgroep of organisatie. Dit in samenwerking met Veilig Thuis.

De clusters zijn: onderwijs, justitie, verpleegkundigen en verzorgenden, artsen/tandartsen, pedagogen/psychologen/ (psycho)therapeuten/ sociaal werkers/jeugd- en gezinsprofessionals, paramedici, kinderopvang en verloskundigen. Ieder cluster heeft een eigen projectleider.

De planning is als volgt:

- De afwegingskaders zijn op 1 juli 2018 gereed.
- Vanaf 1 juli 2018 tot 31 december 2018 kunnen beroepskrachten zich scholen en oefenen met het werken met de afwegingskaders. Organisaties kunnen deze tijd gebruiken om de verbeterde meldcode met afwegingskader vast te stellen, te implementeren en de kennis en het gebruik van de meldcode onder beroepskrachten te vergroten.
- Vanaf 1 januari 2019 is het werken met de meldcode met afwegingskaders wettelijk verplicht.

5. Klopt het dat de meldcode alleen bedoeld is voor geweld dat zich binnenshuis afspeelt?

Nee, de meldcode is breder en geldt ook voor huiselijk geweld en kindermishandeling dat zich buitenshuis afspeelt. De term 'huiselijk geweld' heeft niet te maken met de plek waar het geweld plaatsvindt, maar met de (afhankelijkheids)relatie van het slachtoffer met de dader.

- a. Bij kindermishandeling gaat het om elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.
- b. In het kort betekent het dit: bij kindermishandeling is de meldcode voor alle vermoedens van mishandeling binnen-

en buitenshuis, door iemand uit de huiselijke kring (bijvoorbeeld door een familielid) of iemand buiten de huiselijke kring.

- c. Voor volwassenen (boven 18 jaar) geldt dat de meldcode alleen bedoeld is voor geweld dat gepleegd wordt door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer, bijvoorbeeld een (ex)partner, gezins- of familielid, een mantelzorger of een huisvriend.

6. Wie is waarvoor verantwoordelijk als het gaat om het opstellen, aanpassen en gebruiken van de verbeterde meldcode?

- Organisaties (bijvoorbeeld een bestuur of een bestuurder) zijn verplicht om de verbeterde meldcode met afwegingskaders vast te stellen, te implementeren in hun organisatie en de kennis en het gebruik van de verbeterde meldcode te verbeteren bij hun medewerkers.
- Professionals die vallen onder de sectoren waarvoor de Wet verplichte meldcode geldt (zie antwoord vraag 1) zijn verplicht om te werken met de verbeterde meldcode met de afwegingskaders.

7. Wat is de rol van de gemeente in het proces rondom de verbeterde meldcode?

- Gemeenten zijn verplicht om voor de ambtenaren die betrokken zijn bij de uitvoering van de Leerplichtwet en medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van de Wet publieke gezondheid (Wgp) een verbeterde meldcode met afwegingskaders vast te stellen, te implementeren en de kennis en het gebruik van de verbeterde meldcode te verbeteren bij hun medewerkers.
- Gemeenten houden daarnaast toezicht op de naleving van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor wat betreft de maatschappelijke ondersteuning en de kinderopvang.

8. Wie houdt er toezicht op de implementatie en het gebruik van de verbeterde meldcode?

- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (i.o.), Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Justitie en Veiligheid houden toezicht op de naleving van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de zorg, het onderwijs en bij justitiepartijen.
- Gemeenten houden toezicht op de naleving van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor wat betreft de maatschappelijke ondersteuning en de kinderopvang.

9. Wat is het verschil tussen de VIR en de meldcode (inclusief aanscherping)?

- De Verwijsindex Risicjongeren (VIR) is een hulpmiddel waarin staat welke beroepskrachten betrokken zijn bij de zorg voor kinderen en jongeren (tot 23 jaar), met als doel onderlinge afstemming tussen professionals te versterken. Dit door beroepskrachten inzicht te geven wie nog meer betrokken zijn bij de casus.
- De meldcode is een stappenplan dat bedoeld is om beroepskrachten te ondersteunen bij de te nemen stappen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Hiermee verschilt het doel van de meldcode met die van de VIR.
- De meldcode is niet alleen voor personen onder de 23 jaar, maar ook voor personen boven de 23 jaar. De doelgroep van beide hulpmiddelen is dus ook niet gelijk.
- Beroepskracht hoeven niet te kiezen tussen het gebruik van een meldcode en het doen van een melding aan de VIR. Bij het doorlopen van de stappen van de meldcode kan een beroepskracht de VIR gebruiken om te kijken welke hulpverleners nog meer betrokken zijn bij het gezin of het slachtoffer/dader zelf.

10. Wat kan ik als beroepskracht nu doen? En vanaf 1 januari 2019?

- Tot 1 juli 2018 kunt u als beroepskracht gewoon gebruik maken van de huidige meldcode binnen uw organisatie of beroepsgroep.
- Om u voor te bereiden op het werken met de nieuwe meldcode, kunt u in de tweede helft van 2018 (wanneer de afwegingskaders gereed zijn) oefenen met de verbeterde meldcode inclusief afwegingskader(s) en een training en/of een cursus volgen.
- Per 1 januari 2019 wordt verwacht dat u werkt met een meldcode met het bij uw beroepsgroep passende afwegingskader in stap 4 en 5 in de meldcode bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

11. In mijn organisatie werken verschillende beroepskrachten vanuit verschillende beroepsgroepen. Werken mijn collega's en ik vanaf 2019 dan ook met verschillende afwegingskaders?

- Dat is mogelijk als u binnen uw organisatie werkt met beroepskrachten van verschillende beroepsgroepen. Hoewel alle professionals met dezelfde 5 stappen uit de meldcode werken, kan het afwegingskader per beroepsgroep verschillen.
- Het kan dus zijn dat beroepskrachten een situatie verschillend benaderen. Mocht dat het geval zijn, dan

kunnen zij hierover samen het gesprek aan gaan. Daarbij kunnen zij, indien aanwezig, ook een aandachtsfunctionaris betrekken.

- Een beroepskracht heeft bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling altijd het recht om te melden, ook als er geen overeenstemming is tussen collega's.

12. In het stappenplan staat dat bij stap 2 "overleggen met een collega en evt. Veilig Thuis". Wat als ik op een ander moment in het stappenplan wil overleggen om twijfels weg te nemen?

De aanpassing van de meldcode verandert niets aan uw recht om met collega's te sparren die betrokken zijn bij uw casus. U kunt ook altijd om advies vragen bij Veilig Thuis of bij een collega die niet betrokken is bij uw casus. Dit kan met behoud van anonimiteit van de betrokkenen.

13. Betekent de aanpassing van de meldcode dat ik als beroepskracht in bepaalde situaties verplicht moet melden (meldplicht)?

Wettelijk gezien bent u als beroepskracht verplicht om de stappen van de meldcode (inclusief het toepassen van het afwegingskader) te doorlopen bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en zo zelf te bepalen of u wel of niet meldt bij Veilig Thuis.

Bij vermoedens van ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling is het verplicht om te melden bij Veilig Thuis. Ernstig wordt dan gezien als situaties waarin sprake is van acute of structurele onveiligheid. De afwegingskaders die door de beroepsgroepen gemaakt zijn (per 1 juli 2018 klaar), helpen de beroepskracht bij het bepalen of het wel of niet om een vermoeden van ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling gaat.

14. Moet ik als beroepskracht straks bepalen of er daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee, u hoeft niet vast te stellen of daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. De verbeterde meldcode met het afwegingskader is bedoeld om u te ondersteunen bij het handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

15. Mag ik een melding doen zonder mijn cliënt hierover te informeren als dit beter is voor de zorgrelatie?

In de regel is het zo dat een beroepskracht altijd in gesprek gaat met de cliënt voor hij of zij melding doet bij Veilig Thuis. In gesprek gaan met de cliënt is ook opgenomen in de

verplichte stap 3 van de meldcode. Alleen als door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen, kan er in sommige situaties worden afgezien van een gesprek met de cliënt.

In gesprek gaan met de cliënt is overigens iets anders dan toestemming krijgen van de cliënt om te melden. Iedere beroepskracht heeft het wettelijk recht om, ook zonder toestemming van (de ouders van) de cliënt, vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis. Dit wettelijk meldrecht is opgenomen in artikel 5.2.6. van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. Het meldrecht betekent ook dat beroepskrachten, zonder toestemming van de cliënt, op verzoek van Veilig Thuis informatie mogen verstrekken over de betrokkene.

16. Wanneer bel ik bij huiselijk geweld en kindermishandeling direct de politie?

Als direct sprake is van een noodsituatie, belt u eerst met alarmnummer 112 of met de politie en/of Raad voor de Kinderbescherming. U meldt daarna alsnog altijd bij Veilig Thuis. Als er geen sprake is van een noodsituatie, meldt u bij Veilig Thuis.

17. Is er ook een app waar ik informatie kan vinden over de meldcode?

Er zijn twee apps: Infodelen en Meldcode. In deze apps staat op dit moment nog de informatie die geldig is tot 1 januari 2019. In de zomer van 2018, zodra de afwegingskaders bekend zijn, wordt de app geactualiseerd en komt nieuwe informatie beschikbaar.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Juli 2018 | 114059